

Faktablad

Enheten för forskning och innovation

Publ.nr MSB2420 – september 2024

Medborgarengagemang i hemberedskap: ett kampanjperspektiv

Detta forskningsprojekt har genomförts i en tid präglad av kriser (pandemi, eskalerande klimatkris) och säkerhetshot (Rysslands anfällskrig mot Ukraina), men också i en tid då myndighetskampanjerna om behovet av ökad hemberedskap varit intensivare än på många år. Vilka är de medborgare som engagerat sig i hemberedskapsfrågan i en sådan tid och vilka är motiven och hur formas deras engagemang?

Det tidskritiska projektet inleddes hösten 2022. Målet var bland annat att utveckla formativ kunskap viktig för aktörer i beredskaps-systemet som arbetar med utbildning och medborgarkampanjer.

En del av projektet var en **survey-studie** där frågan om *vilka* som engagerat sig undersöktes. Engagemang i de rådande tiderna i myndighetsformatet av

hemberedskap visade sig vara tydligt störst hos dem som man vanligen betraktas som lite mer privilegierade medborgare. Att åldersmässigt vara mitt i livet eller lite äldre, ha högre inkomst och utbildning, vara sambo eller gift, äga sitt boende, uppleva sin hälsa som god, att vara intresserad av politik och nöjd med demokratin, att ha förtroende och tillit till myndigheter och sina medmänniskor, samt att vara föreningsaktiv, är sådant som tydligt kopplade till ett högre engagemang i och lyhörddhet för de pågående myndighetskampanjerna om hemberedskap. Den statistiska undersökningen visade därutöver att kvinnor är mer lyhörda och engagerade i hemberedskapsfrågan, än män i de oroliga tiderna.

Projekttitel:

Nya förutsättningar för hemberedskapskampanjer?

Projektledare:

Mats Eriksson

mats.eriksson@oru.se

Centrum för Kriskommunikation (CCC)/Enheten för medie- och kommunikationsvetenskap, Örebro universitet.

Övriga medverkande forskare:

Johanna Stenersen. Centrum för Kriskommunikation (CCC)/Enheten för medie- och kommunikationsvetenskap, Örebro universitet.

Thomas Denk. Statskunskap, Örebro universitet

Projektid:

september 2022 - juni 2024
Projektet är tilläggsprojekt till "DURCOM" som finansieras av MSB.

Kontakta oss:
Tel: 0771-240 240
registrator@msb.se
www.msb.se

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap

I projektets **kvalitativa delstudier** (observationsstudier, informatintervjuer och innehållsanalyser av sociala medier) fick medborgare som valt att engagera sig och delta i hemberedskapskurser, föredrag och i sociala medier ”själva komma till tals” och dela med sig av *hur de som engagerat sig ser på hemberedskapsfrågan* och *hur de motiveras*. Den kvalitativa och fördjupande delstudien i projektet visar bland annat följande:

- **Medierna** har en central roll i formandet av ett engagemang i hemberedskap i de oroliga tiderna, genom sitt sätt att välja och uppmärksamma olika frågor.
- I de oroliga tiderna så engagerar sig **kvinnor och män** i hemberedskapsfrågorna i olika grad och på lite olika sätt.
- **Kriget** uppmärksammas alltmer som hotbild bland de medborgare som engagerat sig i hemberedskap.
- Ett engagemang i hemberedskap inkluderar ofta reflektioner om, men också olika perspektiv på, hot, skörheter och motståndskraften i **staden eller i landsbygden** relaterat till samhällskriser.
- Ett engagemang i hemberedskap innebär reflektioner om och omförhandlingar av **ansvarsfrågor**. Vad ska samhället hjälpa till med och ta ansvar inför och under en kris – och vad ska jag som medborgare tillse själv? Här möts och omförhandlas olika perspektiv bland de engagerad.
- Ett engagemang i hemberedskap inkluderar även ofta tillbakablickar och referenser till **tidigare erfarenheter** av krishantering.
Oro är en stark drivkraft till ett engagemang i hemberedskapsfrågan i de rådande tiderna, men också sökande efter **bekräftelse** på redan befintlig hemberedskap.
- En annan drivkraft till engagemanget är **viljan att hjälpa** samhället och andra.
- Ett engagemang i hemberedskap kan dessutom botten i en **låg som hög egentilltro** till sin **skyddsförmåga** gentemot effekterna av samhällskriser. I och med engagemanget omvandlas ibland den egna synen på skyddsförmågan att möta kriser på egen hand.
- Den engagerad gruppen är **inte homogen** och motiven till engagemang är inte alltid enhetliga.

För fullständiga resultat och guidning inom ämnet hänvisas till projektets slutrapport (länk).